

Συνδυάζοντας το μάθημα της ιστορίας με το θεατρικό παιχνίδι

> «Ναρκοπέδιο» της Pamela Durr από τον ΘΟΚ

Μετάφραση: Αιμίλιος Χαραλαμπίδης. Σκηνοθεσία/Κοστούμια: Anne Contensou. Μουσική: Nathalie Esteve. Σχεδιασμός φωτισμών: Γιώργος Κουκουμάς. Παίζουν: Άννα Παπαγεωργίου, Ιουλία Τσόλκα.

Έφευγα από την παράσταση με τη σκέψη ότι το αληθινό ναρκοπέδιο για μας τους Κύπριους είναι η δική μας θεματολογία, η δική μας πραγματικότητα.

Μεταξύ των συντελεστών της παράστασης δεν αναφέρεται σκηνογράφος. Τα σχολικά θρανία και ο μαυροπίνακας στην Πειραματική σκηνή του ΘΟΚ δεν αποτελούσαν σκηνικά, αλλά αναπαρίσταναν το περιβάλλον για το οποίο προορίζεται η παραγωγή. Το περιβάλλον μιας σχολικής τάξης. Μικρός χώρος, οικείος για τους θεατές. Μικρός αριθμός θεατών, 20-25 άτομα. Οι δύο ηθοποιοί τόσο κοντά τους, ανάμεσά τους, πάνω από τα κεφάλια τους, στα πόδια τους. Αυτό κι αν είναι in-your-face θέατρο! Προσπαθώ να φανταστώ την αντίδραση των θεατών-εφήβων για τους οποίους γίνεται η παραγωγή. Δεν εννών την εξωτερική συμπεριφορά, αλλά το πιθανό βάθος της αποδοχής του μηνύματος, όταν το θέαμα μετατρέπεται σε δρώμενο, το οποίο διαδραματίζεται στη έδρα σου και στο οποίο εσύ, ο θεατής, αναγκάζεσαι να λάβεις μέρος. Αλήθεια, δεν έχει ο θεατής δικαιώματα; Με το κυριότερο απ' αυτά να είναι το δικαίωμα να βρίσκεται σε ασφαλές και σκοτεινό περιθώριο δίπλα ή γύρω από το φωτεινό κεντρικό «χώρο έκθεσης», με άλλα λόγια το δικαίωμα της «μη έκθεσης». Δεν ξέρω υπό ποια μου ιδιότητα μιλώ τώρα, της καθηγήτριας ή του βετεράνου θεατή θεατρικών παραστάσεων αλλά μου φαίνεται ότι εκεί στο σκοτάδι της θεατρικής πλατείας εμείς οι θεατές έχουμε ακριβώς το απαιτούμενο για πνευματική ανταπόκριση και συναισθηματική συμμετοχή προσωπικό μας χώρο και χρόνο για να πάρουμε θέση απέναντι στα όσα μας δείχνουν. Αντιλαμβάνομαι πως ο σκοπός του Θεάτρου Βαλίτσας είναι ακριβώς η ακύρωση της απόστασης ανάμεσα στους ηθοποιούς και τους θεατές, ή άμεση εμπλοκή του κοινού στη δράση, αλλά φοβάμαι πως η αμνηχανία και η ανασφάλεια θα μπουν στο δρόμο του μηνύματος ως εμπόδια, ότι το άπλετο, φυσικό φως της ημέρας, ή σχεδόν σωματική επαφή με τους ηθοποι-

ούς, η ένταξη των προσώπων των συμμαθητών τους στην ίδια οπτική εικόνα με τους ηθοποιούς, ακόμα και η διασταύρωση των βλεμμάτων των θεατών στη θέση του συνηθισμένου παραλληλισμού των ματιών τους σε μία κατεύθυνση θα έχουν ως αποτέλεσμα την αφαίρεση της ενισχυτικής επίδρασης της θεατρικής τέχνης, και το μήνυμα θα μείνει γυμνό, ως απλό περιεχόμενο ενός μαθήματος ή μιας ενημερωτικής διάλεξης. Θα ήθελα να έχω αυτή την εμπειρία στην τάξη, και να διαψεύσω και να αποδειχτώ συντηρητική, θα ήθελα η φόρμα που έχει επιλεγεί να γίνει πραγματικά καλός αγωγός, επειδή το μήνυμα του «Ναρκοπεδίου» πρέπει να φτάσει στον προορισμό του.

Το έργο είναι γραμμένο με ανάθεση στα πλαίσια του προγράμματος Yong Europe από τη Γερμανίδα συγγραφέα Pamela Durr και σκηνοθετήθηκε στη Γαλλία και τώρα στην Κύπρο από τη Γαλλίδα σκηνοθέτιδα Anne Contensou. Το θέμα «θρησκεία και ανεκτικότητα» βρίσκει έκφραση στην ιστορία δύο κοριτσιών από τη Βοσνία. Η μουσουλμάνα Εμινά και η Σέρβα Γιάσνα δείχνουν στην αρχή της διαδρομής τους να αξιολογούν την παραδοσιακή διαφορετικότητα της καταγωγής τους ως αμελητέα μπροστά στη δύναμη της φιλίας τους,

μπροστά στην όμοια αντίληψη του κόσμου, στην όμοια κλίμακα νεανικών αξιών. Οι σφήνες των γεγονότων της περιόδου της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, της έξαρσης του εθνικισμού και των θρησκευτικών συγκρούσεων αρχίζουν να μπαίνουν ανάμεσά τους. Αλλά το πραγματικό χάσμα δημιουργείται ανάμεσά τους όταν οι ίδιες αρχίζουν να συνειδητοποιούν ότι αυτό που τους χωρίζει δεν είναι μόνο οι περιστάσεις και τα τραγικά γεγονότα, αλλά η αίσθηση της αδιαπέραστης διαφορετικότητας που έχει διεισδύσει στη συνείδησή τους. Το ναρκοπέδιο των οδυνηρών αναμνήσεων, των εκατέρωθεν απωλειών κάνει τόσο δύσκολή την προσωπική διαδρομή των ατόμων. Ο κίνδυνος της απώλειας της ταυτότητας του ατόμου και της υιοθέτησης της επιβαλλόμενης ομαδικής ταυτότητας, της φυλής, της εθνικότητας, της θρησκείας, παρουσιάζεται γλαφυρά στο έργο της Pamela Durr. Το διαρκείας 45 λεπτών έργο έχει τις αδυναμίες του, και μια από τις αισθητές είναι η αρχική αργή ανάπτυξη της ιστορίας, η δυσανάλογη αφιέρωση χρόνου στις ανεμελιές της παιδικής ηλικίας εις βάρος της αναλυτικότερης παρουσίασης των σταδιακών ψυχολογικών αλλαγών των δύο ηρωίδων. Το κείμενο δεν υπερβαίνει τα όρια ενός γραμμένου με ανάθεση και με δεδομένο το θέμα έργου.

Η σκηνοθέτιδα της παράστασης Anne Contensou φρόντισε να συνδυάσει το μάθημα της ιστορίας με το θεατρικό παιχνίδι, να μην επιτρέψει τα επί μέρους να επισκιάσουν το γενικό, να ισορροπήσει την αφήγηση με τη σκηνική δράση. Καλή η επιλογή της Ιουλίας Τσόλκα για το ρόλο της Εμινά, η νεαρή ηθοποιός διοχετεύει πολλή ενέργεια στην παράσταση, κινείται και τραγουδά ωραία, παίρνει πάνω της το μοτίβο της παιδικής ξεγνοιασιάς στην αρχή, αλλά υστερεί στις στιγμές της πικρής ωρίμανσης. Η Άννα Παπαγεωργίου σκπώνει το μεγαλύτερο αφηγηματικό και πληροφοριακό βάρος στο κείμενο, αλλά καταφέρνει να δίνει προτεραιότητα στη συναισθηματική γραμμή του ρόλου της, η θλίψη και η συγκίνησή της μεταδοτικές.

Έφευγα από την παράσταση με τη σκέψη ότι το αληθινό ναρκοπέδιο για μας τους Κύπριους είναι η δική μας θεματολογία, η δική μας πραγματικότητα. Ούτε με ανάθεση, ούτε με έμπνευση δεν γράφτηκαν έργα που θα μπορούσαν να παν κοντά στους νέους και μέσα από τις ανθρώπινες ιστορίες να αφηγηθούν την Ιστορία μας, για χάσματα, διαφορετικότητες, ενοχές, μίσση, ελπίδες, ομοιότητες. Για τα δικά μας, τέλος πάντων.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ